

Oséhlo cvetje.

I.

Gzlij iz srca pôtok se krvavi:
 Gradil sem ti jezove tisočere,
 A zdaj si vzkípel do najvišje mere,
 Valov pretrudna moč mi ne ustavi.

Nekdáj sem upal, da srcé ozdravi,
 Da stene se razmaknejo stotere,
 Ki vzdignile se mi okoli vere
 V ljudi in v sé: up tudi ta odplavi!

Izvôri so veselja vsi izerpni,
 Samó studenec sléharne bridkosti
 Nigdár nam v žilah svojih ne presíha.

Mirúj, srcé, in zberi vse kreposti,
 Da mož do póslednjega žijem vzdíha;
 Ko pride bela smrt, molcé otrpni.

II.

Srcé je v meni jedna sama rana,
 In gledam svet brez rožnega ovoja,
 Kar mi je s táboj, zlata mati moja,
 Ljubezen najsvetejša zakopana.

Siroti zdaj ljubezen je neznana,
 In pešam v víhri notranjega boja;
 Kje mislij režim se obupnih roja,
 Kje duša meni bode okrepčana?

Ti si bilà mi varno pribežíšče,
 Moč oslABLJENO mojo ti živíla,
 Ti vzdigala si upe mi potrte.

Biló srcé je tvoje mi svetíšče,
 Nahajal do mirú in tolažíla
 Vsak hip sem vánje duri jaz odpрте.
 Jos. Cimperman.

Slavni Slovenci.

„Slavme slavně slávu Slávův slavných“.
 J. Kolár.

I.

Dr. Jakob Zupan.

O stoletnici njegovega rojstva.

Spisal Fr. Wiesthaler.

(Dalje.)

Zupan je bil tudi navdušen rodoljub, ki domovinske svoje ljubezni ni imel samó na jeziku, temveč jo je vsigdar i dejanski skazoval. Poslušajoč glagolsko petje ni se mogel solz vzdržati. Vsaka slovenskemu narodu storjena krivica spekla ga je huje, nego da si njega samega razžalil. V svojih spisih je širil le slavo svojih rojakov, razkril marsikako imenitno „delo pokojnih očetov“ naših ter ustno in pismeno v prozi in verzih branil čast naroda slovenskega. To nam spričujejo gori navedene nemške razprave, pa tudi mnogobrojne slovenske pesmi njegove. Oponašalo se je našemu jeziku, da je le pokvarjeno narečje. V spisu: „Vorzug des Krainischen vor dem Russischen und Serbischen“ pripoveduje Zupan, kako je Rusa in Srba z neovržljivimi

Oséhlo cvetje.

III.

Gospá mi imenitna in učena
 Bilà ti nisi, draga moja mati,
 Pridévkov teh ne smem ti jaz dajati,
 Ker préprosta si bila kmetska žena.

A tvoja neučnó mi govorjena
 Beseda jela v srci kál je gnati,
 In tvoji so pouíki blagi, zlati
 Svetí mi kakor knjig modrost nobena.

Ljubezni do ljudíj me ti učila,
 Odstrla ti življenja si mi ničnost,
 Mož biti in poštn me ti prosila.

Kazóča laž, hinavstvo in sebičnost
 Dostavljati mi nisi ti zabila:
 Vračújs pravíčnostjo vsegdar krivičnost.

IV.

Bog dal je dušo mi krepkó in zdravo
 In že po mnogih bôjih, slast preblaga!
 Podala venec ti si meni, zmaga,
 Ker zvest resnici branil sem zastavo.

Lehkò bi dvigal mnogikrat bil glavo,
 Da strl sem kakor črva v prah sovraga,
 Kjer zaplodila se je ta nesnaga
 In kjer pretožno ima očetnjavo.

A ko srcé vzkipei je hotelo
 Ponosno moje, vselej ti z blažečo
 Besedo si je umirila, mati!

Zavráčala si me, da zgolj za srečo
 Sobratov je skrbeti moško delo,
 Ter ne sovražnika na tla teptati.

Jos. Cimperman.

Reka — Timava.

Spisal S. Rutar.

Voda Reka, notranjska Reka, pripada i po svoji dolžini, i po svoji velikosti sicer le rekam tretje vrste naše lepe slovenske domovine; ali vendar je nam vsem znano, kakov pomen ima ona za precejšnji del slovenskega naroda. Prav sedaj se namreč govori, da hočejo Tržačani to vodo napeljati v svoje mesto. Toda prebivalci Bistriške doline, uvažujoči, da je to vprašanje njih gmotne bodočnosti, branijo se odločno Reko prodati Tržačanom.

Poleg te sedanje zanimivosti pa ima Reka tudi stalno svojo važnost v zemljepisu in zgodovini. Teče namreč skozi jedno najromantičnejših dolin na Slovenskem; prepušča gonilno svojo moč bližnjim prebivalcem; gleda na svojem potovanji glasno govoreče razvaline, ki pričajo o nekdanjih bojnih dogodkih po teh krajih; izliva se potem v podzemeljske prostore in vije skozi temno kraljevstvo nepopisljivih okapninskih čudes ter se prikazuje napósled ob Jadranskem morji zopet kot starodavna, od klasičnih pisateljev opevana Timava.*)

*) Duhu slovenskega jezika ugaja bolje oblika Timava, nego Timav, ker so pri nas reke ženskega spola in torej tudi za „Dravus“ in „Savus“ rabimo jedino le Drava in Sava.

Ljubljanski ZVON

Leposloven in znanstven list.

Leto V.

V Ljubljani, 1. maja 1885.

Štev. 5.

Osèhlo cvetje.

V.
Prisiljen cvet umetelnost vrtnika
 Očém na slast izvabi v zimi hudi,
 In mnogotero se okó mu čudi,
 A mene ta lepota kàj ne mika.

V prirodi vzrasten cvet je cvetja dika,
 Dasi pazèč nikdó se ž njim ne trudi,
 In bolj čvrst od prisiljenca je tudi,
 Ki dá življenje skrbnost mu velika.

Takóv mi cvet si v srei ti vzbudila,
 Prisiljene ljubezni ti vrtnica,
 A mráz spoznanja brž ga je zadušil.

Ne bil bi srečen, da si me ljubila,
 Prav kakor tožnega ne kažem lica,
 Kar véro v té mi pôgled v té je zrušil.

VI.
 Zakaj ljubezen mi za té umira,
 Ne vém, samó da res izginja, čutim,
 In da se bliža konec borbam ljutim,
 Ki meni vse gorjé iz njih izvira.

Bodočnost le temótna mi odpira
 In stèza vánjo s trnjem se posutim;
 Hrast sem bolán, ki ga z udarcem krutim
 Na zémľjo skôraj položí sekira.

Up bila ti moj — tvoji dim obéti
 In vsi poljubi gola so igrača;
 Na smrt ljubezen meni je zbolela.

Bog žívi dolgo te v mladóstnem cvéti:
 Za greh svoj tebe naj ne doletela
 Jednaka bi zvestôbi moji plača!

Jos. Cimperman.

V gróbu.

Gruda za grudo pada
 V grób temán,
 V gróbu je môja nada,
 Sèn krasán.

Roža prekrasna, vela
 Tù leží;
 Záme je le cvetéla . . .
 Zdaj trohni . . .

Svojmir.

Osèhlo cvetje.

VII.

Lepota vsa, ki gledam jo pri tebi,
Razcvita srečnejšemu se od mene,
A ni je ure skoraj zamujene,
Da jaz te v duhu bi ne želel k sebi.

Veléval strogo srcu sem: iznebi
Željé se nične, dôkler kál ti žene,
Pri nji ne najdeš sreče si nobene,
Zatorej upe še mladé zagrebi.

Ubogati srcé je res hotelo,
Da izpolnuje trínoško povelje,
Bolesti naj ognjene bi trpelo.

A môči ni zatreti kopernenja,
In v prsih mi ljubečih vroče želje,
Ki jedro meni sreče je življenja.

VIII.

Ponosna rast in mikalna lepota,
Očesci, ljubeznivi zvezdi moji,
Sladkôst poljubov čara v družbi tvoji,
Nad prah vzvišuje tvoja me čistota.

Kadàr objemlje dušo mi temota,
Pogledaš me samó v miloti svoji,
In divji so končani dušni boji,
Pozabljena življenja vsa grenkota.

Kar dobrega li v meni, kar hvalilo
Kedaj se kodi, oj, golobče zvesto,
Blagosti vse je tvoje to zasluga.

Znam, da je blizu mi pokoja mesto,
A dôkler mene srčno ti ljubilo,
Ne zmoti duše moje ženska druga.

Jos. Cimperman.

Zlatár.

Balada.

Ydelávnicí kuje umetní zlatár
Z marljivo in vajeno roko:
„Oj, nehaj, oj, nehaj, ti spretni zlatár,
Boš prstan kovál za poroko!“

„Zlatár si umeten, si číslan povsod
A číslana bolj je — Alenka!
Ni deklice lepše ni tu ni drugod,
In jutri bo moja mladenka!“

„Od čístege zlata ti prstan mi skúj,
Za juteršnjo slavnost prekrasno,
In prej ne odnehaj, in prej ne mirúj,
Da svétíl kot solnce bo jasno!“

S trepetom to čúje umetní zlatár
In sólza okó mu porósi:
„Oj, delaj, oj, delaj ti spretni zlatár,
Umeten in číslan takó si!“

„In ker si umeten, pa v prstan mi vkúj
Ljubezen in sreče obilo,
In nič ne odnehaj, in nič ne mirúj,
Obilno ti dal bom plačilo!“ — —

„Jaz prstan skovál bom, kot solnce svetál
Za juteršnjo tvojo poroko,
Oh, vánj pa ljubezen bom s v o j o vkovál
In žalost vkovál bom globoko.“

„Spomine vánj dahníl bom spretni zlatár
In taka govoril bom slova:
Pozabljen, izdan je umetní zlatár,
Izdana ljubezen njegova!“

Anton Funtek.

Osèhlo cvetje.

IX.

Po tebi drevi toži se in davi
 In vzbuja meni želja tiho skrita,
 Pri tebi zopet sreče dan zasvita
 In hrepenenje moje se ustavi.

Glavico lepo nagneš k moji glavi,
 In ko ljubezen tvoja plemenita
 Pokaže kakor solnce se očita,
 Vriskaje v meni jo srcé pozdravi.

Res, blizu sem, da me gorkó objame
 Premehka, dèkle, nežna roka znana,
 A vedno pot se daljša mi odkriva.

Pogleda naj že skoraj sreča náme,
 Da novič s slástjo duša okrepečana
 Prijatelj zvest na prsih ti počiva.

X.

Dekletce nežno, v duši tvoji čisti
 Življenja pómlad vzbuja vse darove,
 Ki razcveteni lepšali ti dnove
 Navzlic sovraštvu bodo in zavisti.

Ljubezen tvoja ne želi koristí,
 Prav kakor rōsa, padša na cvetove;
 Otroške tvoje slušam rad smehove,
 In oj, poljubei tvoji — tisti, tisti!

Učakal, vém, ne bodem da razvíješ
 V deviški ti vabljivi se lepóti,
 Takrat že v gróbnem spim jaz naročáji.

A mili Bog uslišati me hòti,
 Da še tačas na duši čista žíješ,
 Cvet sáma svež in čvrst v življenja maji.

Jos. Cimperman.

Velegrad.

Spisal Josip Apih v Novem Jičinu.

Tisoč let je poteklo v morje večnosti, kar se je utrnila na nebu mladega slovanstva njega najsijajnejša zvezda, tista danica, katere svit je vodil naše pradede iz poganske tmine v krasno deželo krščanske omike in vere. Kaj je v ti dolgi dōbi prebilo slovanstvo, tega nam ni zapisal noben kronist, dasi je nam ta ali oni z malo besedami poročil marsikatero nezgodo, ki je zadela narode slovanske. V teh tisoč letih se je slovanstvo predrugačilo; marsikaj je pozabilo, samó, žalibog, urojene svoje nezloge ne; marsikaj se je pa tudi naučil Slovan, sósebnó pa ga je nesreča učila ljubiti in čestiti slavne može, skazovati odkritosrčno hvaležnost pred vsem onim možem, ki so mu prinesli luč krščanske vere. Sveta naša blagovestnika slavi dandanes ves slovanski svet, celó pravoslavna cerkev. Kako ogromne množine potujejo letos tjà na Velegrad v prijazno vas, kjer sta nekđaj učila in se mučila Ciril in Metod. Tukaj ti oznanuje sleherna gora in dolina, sleherna šuma in vsako polje, da stojiš na zemlji, ki je blagoslovljena, odkar je nosila najblažja, največja moža zgodovine naše.

Ljubljanski ZVON

Leposloven in znanstven list.

Leto V.

V. Ljubljani, 1. septembra 1885.

Štev. 9.

Gozdno svetišče.

Rahlo po svetišči gozdnem
Mlado jutro je hodilo;
Na glavici zlatolasi
Krono zlato je nosilo:

„Vstani, vstani, gozd zeleni,
„In odpri mi čuda lepa!
„Prihod moj svetišče tvoje
„Solnčnim žarom naj odklepa!“ —

Glej! in hipno v čudih svojih
Zdaj svetišče se razgrne;
Hipno vžgó se po drevésih
Luči zlate in srebrne!

Droben spev v prečistih glasih
Dvigne se po senčnem sveti;
Vmes šumi vejévje tajno
In dehté pogozdni cveti! —

Dan Gospodov! — V senčnem gozdu
Duša moja ga praznuje!
V gozda tajnem šepetánji
Ona dih Gospodov čuje! . . .

A. Funtek.

Osèhlo cvetje.

XI.

Ponosen vzor mladenič sem ustvaril
O ženski si zvestobi stanoviti,
Pred svetom védel ga skrbljivo kriti,
In vendar le sem ž njim se osleparil.

Da blisk ošinil bi me, grom udaril,
Hudó je móči meni se zgoditi;
A ko mi z vzorom bilo se ločiti,
Obúp razljučen v prsih je viharil.

Prevárjeno srcé mi omrzelo
Za hčere Evine, ki jih visoko
Prej v čisli je zaúpljivo imelo.

Žené bežím, kar moj se iznevéril,
Pred mano vzor ponižal v prah globoko,
In da ne ljubim, kdo bi mi zaméрил?

XII.

Osámljen hodim po stezàh življenja:
Najdražje znance mi krijó grobovi,
Dasi mi niso prišli stari dnovi,
In še kipí srcé od hrepenenja.

Oddaljen priča sem ljudij vrvenja,
Ki vzor jedin jim nični so bogovi,
Ker so vseh slastij si pri njih gotovi
In prošenj najpredrznějšíh rešenja.

Takisto človek jaz sem, tudi meni
Budí se poželenje, da v tešilo
Došla bi časih kaplja mi veselja.

A vzorov, ki so v duši porojeni,
Od njih srcé ne bode se ločilo,
Naj mi ostane želja vedno želja.

Jos. Cimperman.

Osèhlo cvetje.

XIII.

 Človeške tožbe čujem, vzdihovanje,
Solzé točiti sestre vidim, brate,
Pogrébce tu in tam radóstne svate,
Ki rad bi se vesel oziral nánje.

Pogléd mi takšne slike je vsakdanje
Zatrí vse misli, upanja bogate,
Da lepe kdaj bodočnosti še zlate
Učakam v prid človeštvu, v srečo zánje.

Oj, pevske želje vé, presladke, ljube,
Težkó je bilo z vami se ločiti,
Ker balo mi srcé se je izgube.

A naj življenje, krí naj jaz žrtvujem,
Redú svetovnega izpremeniti
Ne morem, ako noč in dan vzdihujem.

XIV.

Nesrečnik sem, nesrečnik jaz ostanem
Do konca dníj težké nosèč okove,
Rešitve ni mi upati gotove,
Nikogar z bolečino vso ne ganem.

Iz snà moréčega po konci planem,
Ko zòr premagal je noči mrakove;
Izgine dan, temè je strah me nove,
In truden zjutraj spet očí si manem.

Bolestim z láhka mojim ni primére,
In ker ni upa, meni se rešiti,
Srcé teró bridkobe tisočére.

A hujše náme naj trpljenje pride,
Značaj si moški vém jaz ohraniti,
Dokler poslednji dan mi ne zaíde.

Jos. Cimperman.

Agitator.

Roman.

Spisal Janko Kersnik.

Deseto poglavje.

 tem je prihajal graščák, in ko sta Koren in Milica dospela pod platano, vstajali so vsi izza mize ter hiteli Boletu naproti. Tudi Milica je stekla za ónimi in v veselem, glasnem pozdravljanji, ki je donelo od vseh strani, opazil ni nihče njene razburjenosti; Koren pak je laglje skrival tiho, neizmerno srečo, ki mu je polnila dušo.

Boleška je uvidela, da doktor hrepeni po trenutku, ko bi mu bilo moči govoriti z graščákom o znani stvári, ter je odvedla Katinko in Milico v grad. Gospodje so ostali sami na vrtu.

„Da si le prišel, dragi moj! Željno smo te pričakovali — a sedaj bo treba na noge stopiti!“ dejal je Hrast naglo in prijel prijatelja pod pazduho. Korakala sta po široki, z belim peskom posuti poti, Koren pa je stopal za njima.

Osèhlo cvetje.

XV.

Gz dnà srcá, iz duše vse udana,
Do tihe, upam, ti me spreliš jame,
Kjer lepi čas mirú napoči záme
In trnjeva mi bode pot končana.

Jeseni, ko pobéli drevje slana,
Odpada listje, veje gledam sáme,
Drevó, ki cvet posípalo je náme,
Podoba tožna skoraj ni mi znana.

Ljubezen tvoja cvétu ni jednaka,
Podobna listju ne, ki v prah razpada,
Drevesu ni srcé bijoče živo.

Ljubezen tebi v prsih vedno mlada
Razcvíta se in ž njo premilostívo
Kraljica me obsiplješ siromaka.

XVI.

Sem čarom samim ženskega telesa
Srcá ni móči meni v spóne deti,
Besedam sladkim nehče se odpreti,
Pogledom zapeljivim ne očesa.

Podlósti v robstvo ne dajém peresa,
Odkar zavéden žijem tù na sveti,
In često že je bilo mi trpeti,
Ker gádi se mi bréme nje izesa.

Lepota prídi združena z blagóstjo,
Srcé ponosu zdajci iznevéri
Ter se udaje čarov sladki sili.

Blagóst, lepoto, vsega v polni méri
Našel pri tebi jaz sem, duši mili,
Ki tvoj spomin je strnen mi z mladóstjo.

XVII.

Želim zapéti iz srcá globine,
Da pesem bi do néba tja zvenela.
A prehudó že duša je trpela,
Predolgo žgè jo plamen bolečine.

Ker silna stiska nótranja ne mine
Ter upa ni, da konec bi imela,
Ne bode níkdar duša spet želega
V nadsvetne dvigati se mi višine.

A kdo pravíco tožiti dal meni,
Ljudij povsod okoli še trpečih
Od sebe vidim lahko mnogo huje.

Dovòlj tožbé o ranah je skelečih,
Njih téšiti, ki strože so tepeni,
Samó ta želja naj srcé dviguje.

XVIII.

Umíra dan in ž njim svetloba gasne,
Mrakú mirán ovój na zemljo pada,
Zmagálka néma krepko noč prevlada
Življenja glasni hrup do zore jasne.

Kdor z mano stopil na stezè opasne
In veselila ga v bodočnost nada,
Kadar med cvetom upnim vidi gada,
Propasti bodi gótov si počasne.

Kakó prijetno sreče je svetloba
Sijala meni v prvih dnéh mladosti;
Zdaj težke jo usode mrak prekriva.

A tamkaj v blagi mi tišini groba
Srcé prevár se iznebí, bridkosti,
Mirú tam zora vzide prijazniva.

Jos. Cimperman.

Osèhlo cvetje.

XIX.

Besenskih róž dehtéčih je iz vrta
Poslala nje dobrotna roka meni.
Dragí mi cveti zdaj so prineseni,
Ko zima pot si brez ovinkov črta.

A vladaj krog puščoba razprostrta
Utrujeni prirodi, osamljeni,
Veselje v sobi moji zapuščeni
Naslò je vrata na stezáj odprta.

Oj, naglo, vé, cvetice, izgubite
Lepòto in prijetno vso vonjavo,
Ki dneve májeve nazaj mi kliče.

A še suhé svedókinje bodite
In oznanjujte nje ljubezen pravo,
Katera mene v lepši svet zamiče.

XX.

Pripoveduje svet o dóbi stari,
Da mrtveci so ráke ostavljali
In časih se ljudem prikazovali,
Svaréči jih, branéči bližnji kvári.

Kdor bal se, da nesreča ga udari
In sklésti upanje njegovo v káli,
Lehkò se je otel, ker glas mu dali
Mrliči, kdaj opasnost zavihári.

Iz moje se minulosti globíne
Pogostoma dvigujejo prikazni,
Svaréče ne, srcé samó strašéče.

Ko duh moj gleda mèdle te spomíne
V sedanjí dóbi, záme neprijazni,
Propasti bolj še gòtov sem pretéče.

XXI.

Besede meni često, ne zameri,
Polzé iz ust zbadljive in osorne,
Pretresajo ti duše dnò pokorne
In v trdni te majó do mene veri.

A najosornejših besed naperi
Rezkóst bolesti moje neumorne,
Čez svojega srcá jaz misli vzorne
Oblasti nisem dal še nikateri.

Preóster sem, kar dobro vse mi znano,
A tega ti, verjemi, nisi kriva,
Saj bitja tvojega poznam blagòto.

Krog sebe le pogléd moj neprestano
V srcé po kaplji strup morílen vlija,
Ki govorjenje vse pojí z grenkòto.

XXII.

Nebó v meglàh, grmí, vse vprek se bliska,
Pogubna med dežévjem pada toča,
Na polji klas, po vrti cvet bijóča,
Razljúčeni vihár bučí in piska.

Minila je nevihte zlóbna stiska,
Zasveti solnčna luč prijazno zróča,
V valéh potoka naglih se tresóča,
In duša spet olajšana zavriska.

Omláčeno poljé, uničen v vrti
Ves bodi cvet, saj časih še odžene,
Vsak dan med gromom ne vihrá dežéjve.

Človeku, vpisanemu v knjigo smrti,
Pomoči ni dobiti mu nobene,
Drevó je, ki mu sklésčeno vejéjve.

XXIII.

Péšam skoraj, truden že v pokóji
Rad spaval bi, počil si od težave
Naj tudi brez čestí vojščák in slave,
Pozabljen po junaškem vročem bóji.

Do vancev želja v prsih mi ne róji,
Mladóst imá le takšne izkušnjave,
A jaz je v slavo nimam vére prave,
Preradi níčnost ji krijó ovóji.

Ne bodem tožil, kadar moč opéša
In izpustí oróžje iz desnice,
Ki sučem je v blaginjo domovine.

Srcé morí mi žalost, ker pogréša
Bojníkov in zaščítnikov pravice
Obilnejšega broja iz množine.

XXIV.

Srcé mi ne prestane hrepeneti
Po vzorih svetlih, vzvišenih življenja,
Če tudi pódlost éznje svoj razpenja
Zasméha plášček, željna jih zastreti.

Lepòto v čislih spómładno imeti,
Do tega ni ljudem, ki hrepenenja
Prepolno je srcé jim, kdaj zamenja
Jesen daróve s spómładnimi cveti.

Na vseh daréh jeseni hvala bodi,
Cvet je prijeten, sad samó koristi,
Dozórjen klas in gróžd budita petje.

A slast naj vzvišenejša vse nas vodi
Ter misli, hrepenenje naše čisti:
Hvaležni sad, veseli glejmo cvetje.

Jos. Cimperman.

